

Un, ningú i cent mil

TRIVIUM, 14

Luigi Pirandello

Un, ningú i cent mil

Traducció de Marina Laboreo Roig

Girona - 2017

*edicions de la
ela geminada*

Títol original: *Uno, nessuno e centomila*

Primera edició en llengua catalana: juny del 2017

Consell editorial de la col·lecció Trivium:

Blai Gasull, Antoni Martí Monterde, Xavier Pla, Oriol Ponsatí-Murlà

© de la traducció: Marina Laboreo Roig, 2017

© d'aquesta edició: Edicions de la Ela Geminada, 2017

Accent Llibres SL. Avinguda de Sant Narcís, 20, entresòl, 2a. (17005 – Girona)

www.elageminada.cat / info@elageminada.cat

Disseny de la col·lecció: Marc Gispert Saget

Imatge de la coberta: Umberto Boccioni. *L'antigravioso* (1912)

Revisió lingüística: Valentina Planas Costabella

DL GI 498-2017

ISBN: 978-84-945953-9-4

Imprès a Catalunya, a la Impremta Pagès d'Anglès (la Selva)

Reservats tots els drets, etc.

LLIBRE PRIMER

I. La meva dona i el meu nas

—¿Què fas? —em va demanar la meva dona, en veure que m'entretenia insòlitàment davant el mirall.

—Res —vaig respondre—, miro aquí, dins el nas, en aquest nariu. Si hi faig força, sento una mica de dolor.

La meva dona va somriure i va dir:

—Pensava que miraves cap a quin costat es torçava.

Em vaig girar com un gos a qui algú ha trepitjat la cua:

—¿El tinc tort? ¿Jo? ¿El nas?

I la meva dona, plàcidament:

—Esclar, estimat. Fixa-t'hi bé: es torça cap a la dreta.

Tenia vint-i-vuit anys i fins llavors sempre havia considerat que el meu nas, encara que no fos especialment bonic, era com a mínim molt decent, així com ho eren les altres parts del meu cos. Per aquest motiu, m'havia resultat fàcil admetre i afirmar allò que normalment admeten i afirmen aquells que no han tingut la desgrà-

cia de conviure amb un cos deformat: és a dir, que és d'estúpids enorgullir-se per les pròpies característiques físiques. És per això que la descoberta imprevista i inesperada d'aquell defecte em va irritar com si es tractés d'un càstig immerescut.

Potser la meva dona va saber entendre la meva irritació amb molta més profunditat que jo i de seguida va afegir que, si estava convençut de no tenir cap defecte, més valia que em tragués aquella idea del cap, perquè, de la mateixa manera, així com el nas se'm torçava cap a la dreta...

—¿Què més?

Més, més coses! Les meves celles semblaven dos accents circumflexos sobre els ulls (^); les meves orelles estaven mal enganxades, una sobresortia més que l'altra, així com també...

—¿Encara més?

Doncs sí, encara més: a les mans, el dit petit; i a les cames (no, tortes no!), la dreta, una mica més arquejada que l'altra: cap al genoll, una miqueta.

Després d'un examen atent, vaig haver de reconèixer que tots aquests defectes eren certs. I va ser només llavors quan la meva dona, entenent com a dolor i humiliació la sorpresa que vaig experimentar immediatament després de la irritació, em va exhortar a no preocupar-me tant per consolar-me, ja que, al cap i a la fi, tot i aquests defectes, seguia sent un home formós.

Desafio a no irritar-se qui rebí com a generosa concessió allò que abans li ha estat negat com a dret. Vaig deixar anar un «gràcies» verinosíssim i, convençut de no tenir raons per sentir-me afligit o ofès, no vaig donar cap

importància a aquells defectes lleus, però sí una de molt gran i extraordinària al fet d'haver viscut tants anys sense canviar mai de nas, sempre amb aquell, i amb aquelles celles i aquelles orelles, aquelles mans i aquelles cames, i haver hagut d'esperar a casar-me per adonar-me que els tenia defectuosos.

—Ui sí, quina sorpresa! ¿Que no sabem com són les dones? Estan fetes expressament per descobrir els defectes del marit.

Esclar, sí, les dones, no ho nego. Però, a més, jo, si em permeteu, en aquella època, després de cada paraula que em deien o de cada mosca que veia volar, m'endinsava en abismes de reflexions i consideracions que m'excavaven per dins i em foradaven l'esperit del dret i del revés, com una talpera, sense que semblés que passava res per fora.

—Es veu —direu vosaltres— que teníeu molt de temps per perdre.

No, precisament. Era més aviat per l'estat d'ànim que tenia en aquell moment. Tot i que també per ociositat, sí, no ho nego. Ric com era, dos amics de confiança, en Sebastiano Quantorzo i l'Stefano Firbo, tenien cura dels meus assumptes des de la mort del meu pare, el qual, tot i que ho havia intentat per les bones i per les males, no havia aconseguit que jo conclogués mai res, amb l'única excepció de casar-me, això sí, joveníssim; potser amb l'esperança que almenys tindria aviat un nét que no se m'assemblés en res. I, pobre home, ni tan sols això havia pogut aconseguir de mi.

Però, alerta, no és que jo m'oposés expressament a seguir el camí pel qual el pare m'encaminava. Els seguia tots. Però el que es diu avançar, no avançava. M'aturava

a cada passa; em posava, primer de lluny, després de més a prop, a girar al voltant de cada pedreta que trobava, sorprès que els altres poguessin passar de llarg sense fer cas d'aquella pedreta que mentrestant per a mi havia assolit les proporcions d'una muntanya infranquejable, fins i tot d'un món on hagués pogut quedar-m'hi a viure.

M'havia quedat així, aturat, als primers passos de molts camins, amb l'esperit ple de mons, o de pedretes, que ve a ser el mateix. Però no em semblava en absolut que aquells que m'havien avançat i havien recorregut el camí sencer sabessin substancialment més coses que jo. M'havien passat al davant, no ho poso en dubte, abrivats com poltres; però, després, al final del camí, havien trobat un carro: el seu carro; havien estat collats amb molta paciència, i ara l'arrossegaven a l'esquena. Jo, en canvi, no arrossegava cap carro i per això no duia regnes ni aclucalls; clarament hi veia més que ells, però el que és anar, no sabia cap a on anar.

Tornant a la descoberta d'aquells defectes lleus, vaig endinsar-me, de seguida, en la reflexió que, per tant —¿era possible?—, no coneixia bé ni tan sols el meu propi cos, tot allò que em pertanyia de manera més íntima: el nas, les orelles, les mans, les cames. I tornava a mirar-me per examinar-me de nou.

És així com van començar els meus mals. Aquells mals que aviat em reduïrien a un estat mental i físic tan deplorable i desesperant que, sens dubte, m'hagués conduït a la mort o a la bogeria, si no hagués trobat (com explicaré) el remei que havia de curar-me.